

ФАЗОГА ПАРВОЗ — ЛЕНИН ГОЯЛАРИНИНГ ЯНГИ ТАНТАНАСИДИР

БУТЎН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТАН»

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ.

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТАН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОГО ССР.

43-йил чиқиши
№ 90 (11.839)

Сешанба, 18 апрель, 1961 йил.

Баҳоси 2 тийин.

ИНСОН АҚЛ-ИДРОКИНИНГ БУЮК ТАНТАНАСИ

Бутун ер юзиди титратаётган, бутун инсониятни тўқилантиратган, ҳаққонга солаётган буюк воқеа бизнинг социалистик Ватанимизда содир бўлди: кoinотга одам учирди. Фазога йўл очилди. Совет кишини тарихда биринчи бўлиб космосга одам қўйди ва Ерга эсон-омон қайтиб келди.

Кишини тарихи кўп воқеаларни билди. Аммо, кoinотга одам учуши фақат афсона эди, эртаклардагина авлоддан-авлодга кўчиб юрди. Мана шу афсона асрлар оша бизнинг замонамизда ҳақиқатга айlandи. Галаба қилган социализм мамлакатда, фан ва техника чилмасиз ривож топган, инсоннинг бутун қобилияти ва талантини юксалтириш учун ҳамма шарҳ-шарит «қўлда келтирилган» социалистик тузум шароитидагина ҳақиқатга айlandи.

Космосга биринчи бўлиб парвоз қилган киши совет кишинидир, СССР гражданидир, социалистик жамят тарбиялаб, қамол топтирган Юрий Алексеевич Гагариндир. Унинг мардлиги ва қаҳрамонлиги тарих саҳифасига олтин ҳарфлар билан абадий ёзилди. Юрий Алексеевич Гагариннинг жасорати миллион-миллион кишилар қалбига гурур, ҳайрат, ҳаяжон тўғдириди.

Урток Н. С. Хрущев айтганидек биз космосни эбт этганимизни инсоният тарихидаги аjoyиб босқичдир. Бу галаба Ленин голяларининг янги таъанасидир. Раҳматиллава тўқилантириб қўйди: ларин айтди.

— Совет кишининг бутунги жасорати инсоният йилномаси тарихига олтин ҳарфлар билан ёзилади.

Тошкентдаги тўқимачилик комбинатининг ишчиси Холида Раҳматиллаева тўқилантириб қўйди: ларин айтди.

— Совет кишилари, илм-фанамиз янги галабага эришди. Ленин комсомол, Коммунист партия тарбиялаган Юрий Алексеевич Гагарин фазога марғур парвоз қилди. Унга қанот берган олимларимиз, инженерларимиз, ишчиларимизга бағли!

Учурчи-космонавт Юрий Алексеевич Гагарин тўғрисида аjoyиб босқичдир. Биз совет кишини фазога биринчи бўлиб йўл солганига билан қўйди. Юрий Алексеевич Гагарин кўрсатган қаҳрамонлик биз деҳқонларни янги ишларга руҳлантиради.

Коммунизм курилиши авж олдириб юборилган ҳозирги давримизда фан, техника мисли қўйилмаган даражада тез суръатлар билан ривожланиб кетди. Коммунизм оламга қанот бахш этмоқда. Ишон қар-тиятини юксакларга кўтариб, «коммунизм прогресс учун йўл очиб берди».

1961 йил 12 апрель — ям-ақил баҳор кунини совет тарихида, бутун инсоният тарихида даврлар, асрлар оша эсон-омон қайтиб келди. Бу эсон-омон авлод-авлодлар тарихида дoston бўлади, ҳозирги замон кишини, коммунизм курувчи совет кишини яратган нафислар билан билан тўла олинди. Бунга ҳаммаимиз аминимиз, бунга дилларимиз, нафисларимиз аминдир.

Аjoyиб қаҳрамон, жасур ва ташаббускор Ю. А. Гагариннинг ишчиси бутун халқ. Коммунист партия ва Совет ҳукумати мисли қўйилмаган юксак баҳо берди. СССР Олий Совети Президиумининг фармони билан унга СССР космонавт-учувчиси ҳамда Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди. Оламнинг жаҳонда биринчи бўлиб космосга учганилини нишонлаб Москвада қаҳрамоннинг бронзадан ясалган бюсти ўрнатилди ва эсдалик медали таъсис қилинди.

Ватанимиз битмас-туганмас кучларга тўлиб-тошган шу кунларда ишчилар, қолхозишлар, эъливларнинг меҳнат фаолияти, сиёсий активлиги янада юксалиб кетди. Бизнинг халқимиз Коммунист партиянинг шовли XXII съезиди янги галабалар билан бориш учун социалистик мусобақани янада авж олдиримоқда.

Коммунист партиянинг дахоси, улуғ Лениннинг дахоси бизнинг коммунизм сари йўлимизни ёритиб турибди. Совет кишилари ана шу нурдан, ялҳомбахш голялардан руҳланиб янги галабалар сари дадил одам ташлаб борапти.

Шу кунларда совет элининг ҳамма ерида шоди-хуррамлик байрам. Ватанимиз пойтахти Москвада биринчи Совет космо-

Суванна Фума Москвада

МОСКВА, 16 апрель. (ТАСС). Лаос короллиги ҳукуматининг бosh министри Суванна Фума расмий визит билан бутун Москвага келди.

Лаос ва Совет Иттифоқи тавал байроқлари билан безатилган Вуко-во аэродромда ҳурматли меҳмонини СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. Н. Косигин рафиқаси билан, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари В. Н.

МОСКВА, 15 апрель. (ТАСС). СССР Фанлар академияси ва СССР Ташқи ишлар министрлиги совет кишининг жаҳонда биринчи бўлиб «Восток» йўлдош кемасида космосга муваффақиятли утганилига бағишлаб бутун Олимлар уйида матбуот конференцияси ўтказилди.

Матбуот конференциясига совет ва чет эл матбуотининг вакиллари, дипломатик корпус, СССР Фанлар академияси президиумининг аъзолари, атоқли олимлар, Москва жамоат ташкилотларининг вакиллари таклиф қилинган эди. Бу унутилмас матбуот конференциясига ҳаммаси бўлиб бир мингга яқин киши тўланди.

Совет халқининг шонли фарзанди, СССР нинг биринчи учувчи-

А. Н. НЕСМЕЯНОВ нутқи

Учурчи-космонавт Юрий Алексеевич Гагарин тўғрисида «Восток» космос кемаси тарихида биринчи бўлиб СССР да 1961 йил 12 апрельда Ер йўлдоши орбитасига чиқарилади.

Бу ҳодиса эрталаб воқеа бўлди. Космик кема Ер юзасидан перигей (яъни яқин нуқта) 175 километр ва апогей (яъни узоқ нуқта) 302 километр бўлган орбитага чиқди. Кеманинг Ер теъарига айланмиш даври 89.1 минутга тенг эди. Кеманинг огирлиги космонавт билан биргаликда 4,725 килограмм эди.

Космик кема космонавтни бехатар учуши ва Ерга эсон-омон қайтиб қўлиши учун зарур асбобларнинг ҳаммаси билан ускуналанган эди. Кеманинг системаларининг қўллари янги нусхадан қилиб ишланган эди. Кеманинг ишда учушининг орбитасида ўз жойини истаган вақтда аниқ белгиланган имкон берадиган асбоблар бор эди.

Кемани учушига тайёралиш вақтида ҳам, шунингдек кема учатган вақтда ҳам космонавт билан радио орқали икки йўлдан узлу-суз алоқа қилиб турилди.

Учурчи-космонавт Юрий Алексеевич Гагарин гоёт мард, саботли бўлиб, ўзини тўта олганлигини уқтириб ўтмоқ керак. Ватандарининг бурғунги буюни, Юрий Алексеевич учиб олган кечаси қаттиқ ускуна ва учушдан бир неча соат олдин уйғотилади. Учига таъйинланган вақтда ва ракета парвоз қилганидан кейин унинг томири ҳамма минутага 70-75 марта уриб турди. У ҳазил-мутобиқа қилиб ва ўзини бардам турди, учушнинг муваффақиятли ўтишига бўлган ишончини мустақамлаб турди.

Ракета двигателларини ишга тушириш учун команда берилди, деб айтилганда, у хурсанд бўлиб: «Қани бўлмас, жунадик!» деб хитоб қилди.

Кема орбитага чиқарилаётганида, кучли ракета двигателлари ишда турганида ва космонавт ўта-қўлланган, вибрация ва шовиш-шув тасъирини остида қолганида, ҳатто, учушнинг мана шундай шиддатли даврида ҳам космонавт Юрий Алексеевич Гагарин ўзини қандай ҳис қилаётганини тўғрисида эмас, шу билан бирга, кема кабинасидаги системаларнинг ишдаи тўғрисида ҳам зарур маълумотларни узлуқсиз юбориб турди.

У атмосферафини қалин қатламлардан ўтиб олган. Ерни кўрганга, кейин «Нақадар гўзал!» деб радио орқали хабар қилди.

Шундан кейин ҳам бутун учуш давомида Юрий Алексеевич Ер билан узлуқсиз алоқа қилиб турди. У соат 9-52 минутда Жанубий Америка устидан учиб бораётганида: «Учиб нормал ўтаётим, ўзимни яхши ҳис қилаётиман»

Азиз ўртоқлар, ҳурматли меҳмонлар!

Кўп кишилар менинг тарихимиз ҳолима қизимқодалар. Америка Қўшма Штатларида Гагарин деган кишининг ҳешлари бўлган ва мени ўзларининг қандайдир уруғ-аймоқлари деб ҳисоблаётган баъка одамлар қандайдир қолганлигини газеталардан ўқиб билдирди. Ленин уларнинг ҳафсаласини бир қалай қўйишнинг мумкин. Улар беандишлик ва баъканалик қилишбди. Мен оддий совет кишиним.

1934 йил 9 марта қолхозиш оила-сида туғилганман. Туғилган жойим — Смоленск обласининг Жгаск районини. Қариндош-уруғларим орасида ҳеч қандай қизлар ва оқсилар кишилар бўлмаган. Ленин биланман ва ҳеч қачон эшитган эмасман. Менинг ота-оналарим революцияга қалар камбағал деҳқон бўлган. Бобом ҳам камбағал деҳқон бўлган. Бизнинг оиламизда ҳеч қандай қизлар йўқ. (Қарсақлар). Мен ўша оқсил «қариндошларимиз» ачинаман. Ленин уларнинг ҳафсаласини бир қалай оқилан йўқ. (Кулги. Қарсақлар).

Мен Москва обласинининг Люберки шаҳрида мактабда, ҳунар билан юртида ўқидим. Сўйра, Саратов индустриал техникумга формошчи-қўйувчи ихтисоси бўйича ўқиниш қилдим. Ленин учувчи бўлишни қўлдан бери орзу қилар эдим, унинг ҳоҳлар эди. 1955 йилда техникумни тамомлаш билан бир вақтда Саратов аэро-қўлбўйлаги курсини ҳам тамомлаш, шундан сўнг мени Оренбург авиация билим юртига қабул қи-

лишди, уни 1957 йилда тамомлашди ва қирувчи ҳарбий учувчи ихтисосини олдим. Совет Иттифоқи Куроли Қўлларининг қисмларидан бирида хизмат қилдим.

Ушнинг илтимос қилганлигини учун мени космонавт бўлишига тайёрлангичлар составига киритдилар. Бу синовдан ўтдим ва, анди қўриб турибсизки, космонавт бўлиб қолдим. (Қарсақлар). Тетигиш тайёрларидан ўтдим, бу тайёрларни программасини бизнинг олимларимиз ишлаб чиққан эдилар ва бу ҳақда Фанлар академиясининг президенти жада батафсил гапириб берди. Техникани яхши ўрганиб олдим ва космосга учушга тайёр эдим.

Парчамиз, ҳукуматимиз менга бу учушнинг яхши топширганлигини учун жада бахтиёрман, улардан чексиз миннатдорман. Мен Ватанимиз учун деб, бутун қаҳрамон совет халқи учун деб, Совет Иттифоқи Коммунист партияси ва унинг ленини Марказий Комитети учун деб космосга учдим. (Қарсақлар).

Учиб олганим ўзимни жада яхши, соа ҳис қилдим, бу учушнинг муваффақиятли бўлиб чиқишига ишончим қомал эди. Сабабларимиз жада яхши, жада ишончли эди, мени ҳам, ҳамма ўртоқларим, олимлар, инженерлар ва техниклар ҳам — ҳаммаимиз бу космик учушнинг муваффақиятли бўлиб чиқишига шак-шубҳа қилмадик.

Учатган вақтда ҳам ўзимни жада яхши ҳис қилдим.

Учунинг актив устасида, орбитага чиқатган вақтда ўтақок-

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «Восток» космик йўлдош кемасини яратишда ва жаҳонда биринчи марта совет кишининг космосга муваффақиятли учушини таъминлашда қатнашган олимлар, ишчилар, техниклар, инженерларни СССР орден ва медаллари билан мукофотлашни зарур деб топдилар.

Тегишли министрликлар ва бошқармаларга «Восток» космик йўлдош кемасини яратишда ва унинг учушини таъминлашда қатнашган кишиларнинг шахсий составини мукофотлаш учун тақдим этиш топширилди.

космонавти Юрий Алексеевич Гагарин залга кириб келганда, журналистлар ва матбуот конференциясининг бошқа қатнашчилари уни гулдўрос овация билан қўлиб олдилар.

Матбуот конференциясини СССР Фанлар академиясининг президенти академик А. Н. Несмеянов очди.

Шу тарада, жада катта ишқоат ва қаҳрамонлик қилиши, инсоният цивилизацияси тарихига янги порлоқ саҳифа ёзилди. Бу совет халқининг жонажон Коммунист партияси ва Совет ҳукуматининг раҳбарлигида қилган ишқоати ва қаҳрамонлигидир. Бу — олимлар, конструкторлар, инженерлар, техниклар ва ишчилардан иборат катта коллективларнинг ишқоати ва қаҳрамонлигидир, космик кемани учушига жада яхшилаб тайёрлаган ва уни учуришни таъминлаган барта синовчиларнинг ишқоати ва қаҳрамонлигидир. Космик кемани нормал учушини ва Ерга қўлишини таъминлаган барча хизматчиларнинг ишқоати ва қаҳрамонлигидир. Совет юртининг дойра фарзанди Юрий Алексеевич Гагариннинг ишқоати ва қаҳрамонлигидир. Ҳозирнинг ўзандак унинг номи тилларда дoston бўлиб қолди.

Бу қилиш ва қаҳрамонлигининг ҳамма жиҳати ҳам, биринчи космонавт совет кишини бўлганлиги ҳам, Юрий Алексеевич ичига тушиб утган биринчи космик кема «Восток» деб ном берилганлиги ҳам, шунингдек бу кема тонгда учганилиги ҳам қўқур маънога эгадир. Шунинг учун ҳам бу тонг янги даврининг тонги бўлиб қолди.

Эндиликда 1961 йил 12 апрель кунин Юрий Алексеевич Гагарин қилган ишқоат ва қаҳрамонлик билан абадий боғланди. Ер агрофини айланиб учиб чиқишига ҳаммаси бўлиб 108 минут вақт кетди. Мана шу минутлар жаҳонни ларзага келтирди.

Инсоният маданиятининг узоқ, эртан каби аjoyиб тарихи бор. Шу тарихда воқеа бўлган ҳар бир ишқоат ва қаҳрамонлик, давунинг биринчи белгилари яратилганлиги, ёни биринчи бут машиналарни яратилганлиги ҳам, ёхуд Ер юзасининг биринчи марта айланиб чиқиб саҳаб қилиши ҳам — мана шунларнинг ҳаммаси инсониятнинг янги босқичга кўтариб, тараккиёт ва яратилиш кучини қарор топтира берди. Бу ишқоат ва қаҳрамонликларнинг аҳамияти ҳамма одамларнинг онгига етиб бора берган эмас, эскилик билан янгилик ўртасида шиддатли қурашлар бўлган, келажакка йўл очган воқеа нечоғли революцион воқеа бўлса, ўтмишнинг бу воқеага қар-

шилиш кўрсатиши шу қадар кескин бўлган.

Ҳеч ким танимаган гениал Циолковский йигирманчи аср бўсағида инсониятга биринчи марта юлдузлар йўлини кўрсатиб берди. Унинг асарларида космонавти учуш пойдевор қурилди, бу фанининг порлоқ танталалардан бирини бутун биз ишонлаб турибмиз.

Константин Эдуардович Циолковский: «Ер — ақл-идрокининг боши, лекин бешикда абадий яшаб бўлмайди» деган эди. Унинг шу сўзлари рўёбга чиқди.

Биринчи учурчи-космонавт Юрий Алексеевич Гагарин катта ва зўр тайёргарлик кўрди. Бу — тайёргарлининг одатдан ташқари, қўқур илмий системаси бўлиди, бу тайёргарлик учурчи-космонавтга кеманинг тузилиши ва унинг системалари билан боғлиқ бўлган зарур техника билмларини, астрономия, геофизика, биология ва бошқа фанларга доир билимларини берди.

Учурчи-космонавт махсус пентрифута машиналарда, виврогендларда ўтақўлланган синовларидан ўтди. Космик кема кабинасининг айлани нусхаси бўлган ёпик кабиналарда ўтказилган тажрибалар қўлилаб ва ҳафалаб давом қилди.

Ерга қўлиш системаси ҳар томонлама таъминланганлиги ва синовдан ўтказилди. Мана шу жада катта меҳнат, ишқоат, тарихда биринчи бўлиб космосга учиб билан тугатилди.

Азиз Юрий Алексеевич! Аjoyиб совет кишини, космос Колумби бўлган Сизни СССР Фанлар академияси президиуми номидан табриқлайман. (Давомли қарсақлар, залдагилар ўринларидан туриб Ю. А. Гагаринни табриқлайдилар).

Асрлар ўтар, лекин Сизнинг номининг совет олимлари, конструкторлари ва шахсан ўзининг инсонининг космик фазога учушини таъминлаш орқали кўрсатган жада катта ишқоат ва қаҳрамонлигининг одамларга ҳаммаи асла тўғримақ. (Қарсақлар). Сиз инсониятга хизмат қилишдаги мардлик, ишқоат ва қаҳрамонлигини намунасини бутун инсониятга кўрсатдингиз!

Академик А. Н. Несмеянов Ю. А. Гагаринга Циолковский, СССР Фанлар академияси президиуми қаҳрамони «Восток» йўлдош кемасида жаҳонда биринчи бўлиб космосга учганилиги учун шу медал билан мукофотлади.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Қаҳрамон — космонавт Юрий Алексеевич Гагаринга сўз берилди. Мухбирлар ўринларидан туриб, номи тилларда дoston бўлиб қолган кишини қизгин табриқлайдилар.

Юрий Алексеевич Гагарин нутқ сўзламоқда

А. Устинов фотоси.

нинг Ерга тушуви учун зарур тезлик билан ҳаракат қилинди. Ушун программасида кўзда тутилгандай, Ерга қўлиш ва Ерга жонажон совет кишиларимизни қўриб, қўвонди. Кема муқалланган районда Ерга қўли.

Космосда бўлган вақтдама ўтказган кузатишларим ҳақида сизларга бироз гапириб бермоқчиман.

Шундай баланликдан—175—300 километр баланликдан—Ернинг кўрүниши жада яхши. Реактив самолётларда учган вақтда катта баланликлардан Ер юзаси қандай кўринаса, космик кемадан ҳам тахминан худди шундай кўрилади. Пирин тоғлар, катта дарёлар, кенг ўрмонлар, қирғоқлар, соҳиллар кўзга жада яхши ташланиб турди. Ер юзасини қўллаб турган булутлар, шу булутларнинг Ер юзасиди соялари жада яхши кўрилади. Осмон тин-қора эди. Шундай қора осмонда тездайла юлдузлар бирунча ёриқроқ ва аниқроқ кўринадди. Ер атрофини жада характерли, жада чиройли зангори шўъла ўраб олган. Уфққа кўз ташлаганда, бу шўълани, осмоннинг оч зангори тусдан зангори, кўк, гунафша ва бутунлай қора туста раван ўтиши жада яхши кўрилади. Бу ўтиш жада чиройли.

Соядан чиқиш билан Қўёш кўринди ва у Ер атмосферасини орқали нур сочиб турди. Ана шу пайтда мазкур шўъла бироз бошқача тус олди. Ер юзасининг, олдида, шу юза уфқининг олдида оч саринг тусни кўриш мумкин эди. Кейин бу тус камаланишнинг ҳамма тусига: зангори, кўк, гунафша ва осмоннинг қора тусига ўтиб товланди.

Ер сояси ичига жада тез ўтиди. Бирдан қоронглик бошланди ва ҳеч-нима кўринмай қолди. Шу пайтда мен Ер юзасида ҳеч нимаи кўрмадим, ҳеч нарса кўринмади, чунки шу пайтда мен океан теъасидан ўтиб бораётган бўлсам керак. Катта шаҳарлар бўлганда эди, уларнинг чироқлари кўриниш турган гап эди.

Юлдузлар жада яхши кўринди. Ер соясидан ҳам жада тез ва кескин равишда чиқилди.

Мен жада яхши тайёргарлик кўрганлигим сабабли, космик учуш факторларининг таъсирига жада яхши бердoш бердим. Ҳозирги вақтда мен ўзимни жада соа ҳис қилаётиман.

Бу аjoyиб «Восток» кемасини, унинг аjoyиб ускуналарини, мана

шундай гоёт катта кемаларни орбитага чиқаришга имконият берадиган аjoyиб нуқратли учурувчи ракетани бундай келтирган совет конструкторларимиз, инженерларимиз ва техникларимиздан, бутун меҳнаткаш совет халқидан жада миннатдорман.

Менинг сенгли Ватаним инсоният тарихида биринчи бўлиб космосга йўл очганилиги учун беҳад хурсандман. Биринчи самолёт, биринчи йўлдош, биринчи космик кема ва инсоният космосга биринчи учуши — мана шунлар Ватанимизни табии сирларини эъланлаш босқичларидир. Бизнинг халқимизнинг ленини, Коммунист партия шу мақсад сари олиб борди ва илоҳий билан олиб бермоқда. (Қарсақлар).

Мен жонажон партияимизнинг фарзандиман, ўз ўқиниш, ҳаётим ва ишларим ҳар қадамида — ҳунар мактабда, индустриал техникумда, аэроқўлбўйла, авиация билим юртида ўқиган вақтларимда жонажон партияимизнинг ҳамқўлданлиги ва эътиборини муттасил ҳис қилиб турибди. Мен шу партиянинг аъзо-сипман ва фарзандиман. Бизнинг Совет Иттифоқида партия Марказий Комитети, Совет ҳукумати ва қадрдонлиги Никита Сергеевич Хрущев оддий кишилардан инсоний меҳр-муҳаббат билан гап-ўрқил қилатаётганлигини айнақча қай қилиб ўтмоқчиман. (Қарсақлар).

Жонажон совет ермизига қўлганимдан кейин орадан бир неча минут ўтиши баланқ, мен Никита Сергеевичнинг юборган жада самийи табрик телеграммаларини ва бу космик учуш муваффақиятли тугатилганлиги билан қўллаб баған табригини олдим. Биз бу учушни қаҳрамон совет халқига, ҳукуматимизга, жонажон Коммунист партияга ва Коммунист партиянинг XXII съезиди бағишладим.

Биз кўп, дадил бўлиб учуш ва космик фазони чинакамга эбт этиш ниятидамыз. (Қарсақлар). Фани ривожлантиришда бошқа мамлакатларнинг муваффақиятларига ҳаммаи хурсанд бўламиз, бошқа мамлакатларнинг космонавтарини космосга хурсанд бўлиб табриқлаймиз. Биз космосни тинч ўзлаштиришда уларга яхши муваффақиятлар тиламиз ва космос фазодан тинч фойдаланишда улар билан ҳамкорлик қилоқчимиз. (Қарсақлар).

Бу аjoyиб «Восток» кемасини, унинг аjoyиб ускуналарини, мана

(Давоми иккинчи бетда)

СОВЕТ ФАНИНИНГ ЖАҲОНШУМУЛ ҒАЛАБАСИ

(Боши биринчи бетда)

Марсга учин ниятим бор, мириқиб
учин ниятим бор. (Қарсақлар).Шахсан мен ўзим космосга яна
кўп умумийман. Учун менга ёқиб
қолди. (Қарсақлар). Венерага,
сўзлайди.

Н. М. СИСКАЯН нутқи

Одамзод Ер таърихисидида фа-
зони таърих қилиш ва заёт этиш-
га ҳамisha иштирокида бўлган. Бу
идея халқ эртаклари, афсоналари-
га ва дил орауларга асос бўлди.
Грек мифологиясида тутилган бир
афсонада Дедалнинг ўғли Икар
мўм билан ёпиштирилган қанотлар
боғлаб, ҳавога кўтарилганлиги ҳи-
қо қилинади. У, Қуёш сари чи-
қиб, лекин Қуёшга яқинлашган-
да, унинг қанотлари сочилиб
кетди. Икар ерга йиқилиб тушди.
Дадил ва бардам ороу инсоннинг
икидий ақл-заковатини қўзғата
бери ва Коинотни ўзлаштиришда
лиги йўллар қидириш учун манба
була бери.

Ҳаво океанига аэостатлар, са-
молётлар, ракета-лар ва Ернинг
сунъий йўлдошлари кўтарилади.
Инсон энг мустаҳкам қотишма —
фан қонунлари билан жиёлашти-
рилган қанотга эга бўлиб қолди.
Бу қанот инсоннинг Ер юзиди му-
стаҳкам ўрнашиб олми билан бир-
га, космосга йўл очини учун ҳам
имкон бери.

Бугун биз тарихий аҳамиятга
эга воқеани — одамнинг жаҳонда
биринчи бўлиб космосга учгани-
ни нишонламоқдамиз. Космо-
навтнинг ташлаш ва машқ қидириш
методикаларини ишлаб чиқишни
шу муносабат билан махсус га-
пириб ўтсак арийдим. Чунки ко-
монавт тарихда биринчи марта
пайдо бўлган янги касбдир. Совет
космонавтида Александр Матро-
совнинг баҳодирлиги, Жаидиннинг
мардчилиги, Зоя Космодемьян-
скаянинг қатъияти, улуғ Ленин пар-
тияси тарбиялаб етиштирган темир
ирода пайванд бўлди.

Бизнинг совет воқолигимиз ко-
монавтни мана шундай қилиб тар-
биялади. Фан уни билимларнинг
зарур эласи билан куруллантири-
ди, унга учин қийинчиликларга
бардамлик билан бардош беришни
ўргатади. Саломатлиги жиҳатидан
космик фазода учинга яроқли ки-
шиларни таллаб олиш ҳамда улар-
ни ялми асосида махсус тайёрлаш
ва машқ қидириш янги масала-
лардир. Шу масалаларни ишлаб
чиқиришда олимлар космик учин
хусусиятларини, шу учиндан олдин
ўтказилган жуда кўп биологик экс-
периментларнинг натижаларини,
космик кема кабинаси ичида одам-
нинг бўлиши ва унинг фаолияти
қандай шартларда ўтишига ҳамда
учиб бораётган вақтда космонавт
кунини бўлиш шартлари билан реак-
цияларга доир маълумотларни ҳисоб-
га олдидлар. Табиийдирки, инте-
лектуал ривожланиши, юксак да-
ражада бўлган ва техника билим-
ларига эга бўлган, вақт кам экан-
лиги очик қўрилиб турган энг ва-
зиятда асосли қарорлар қабул қи-
ла оладиган ва шу қарорларни
дарҳол амалга ошира оладиган,
вазиятни тез ва яхши пайақ ола
бипадиған, иродаси кучли бўлган
мулкдо соғлом кишигагина ко-
монавт бўла олади.

Космонавтарини таллаб олиш
системасида космонавт бўладиган
кишиларни клиниканинг стационар
шароитида синчилаб текшириб
чиқиш қўзда тутилган эди. Кос-
мосга учадиган одамларни таллаб
олишда таъки муҳитнинг ноқулай
факторлари таъсирига инсон ор-
ганизмнинг уйғунлаша билиш
қобилиятини, шу организмнинг
функционал имкониятларини етар-
ли равишда тўлиқ белгиллаб бе-
ришга имкон берадиган текшириш-
нинг махсус методларидан қўшим-
ча равишда фойдаланилади. Бу си-
новлар центрифугаларда, вибро-
стендларда, исиқ камералар, баро-
камералар ичида, сиртдан изтиро-
влантирувчи таъсирларнинг (товуш,
ёруғлиқ ва шу кабиларнинг) қир-
қилга мутлақо йўл қўйайдиган
сурдокамералар ичида узоқ вақт
яккалаб қўйиш ва ҳаракатни че-
клаб қўйиш шартлида ўтказилиди.

Космонавтни таллаш системаси-
ни меъдани космосга биринчи учин-
га тайёрлаш меъдлари, физиолог-
лар, биологлар, психологлардан
иборат катта коллективнинг анча
зўр бериб икидий куч билан иш-
лашини талаб қилди.

Одамнинг космосга учинишдан
олдин ичига жониворлар: итлар,
майдон жониворлар ва бошқа био-
логик объектлар солинган биринчи
совет йўлдошларини учирини со-
ҳасида жуда катта иш қилинди.
Мана шу тарихий экспериментлар
натижасида космосга учини фак-
торларини тарик организмга таъ-
сири тўғрисида гоат муҳим илмий
маълумотларнига қўлга киритилиб
қолмасдан, шу билан бирга, вра-
чларнинг илмий контрол қилиш
системаси ҳам ишлаб чиқилди. Бу
тадиқотлар физиологик функци-
яларни тадиқ ва қайди қилишнинг
энг ишончли ва самарали методла-
рини таллаб олишга, энг муҳим
аса, космик кеманинг хатарси
учиниш ва Ерга қайтиб тушунини
таъминлайдиган системаларни
авжурда келтиришга имкон бери.

Олимлар муҳитнинг биологик
муҳим параметрларини ва орган-
измининг функционал реакцияларини
узлуksиз автоматик контрол
қилиб турадиган махсус апарат-
лар яратиб беришлар. Маълумки,
бу апаратлар йўлдош кемаларни
космосга учирини йўл билан му-
ваффақиятли синовдан ўтди.

Одамни космосга учинишнинг ме-
данина-биология жиҳатидан таъ-
минлаш шу тариқа тайёрланди.

Шунга қарамай, космонавтни
тайёрлаган коллективнинг вазифа-
си қилин вазифа бўлди ва ўтиши-
да бундай вазифининг мисли бў-
лмаган эди. Бироқ, бу вазифа ҳар
қанча мураккаб бўлса ҳам, лекин
уни космонавтнинг ўзи ўзининг
ақлий икидий меҳнати билан ан-
ча енгиллаштириди, чунки ко-
монавтни ўзи чинакам илмий хо-

да психологик тадиқотлар муҳим
ўрин олди. Космонавтни учини-
шга руҳсат бериш масаласини узла-
кесил ҳал қилмоқ учун зарур та-
диқотлар уни тайёрлаш ва машқ
қидириш жараёнида қўчайтири-
ди. Бу тайергарлик бўлжак учини
вазифалари билан боғлиқ бўлган
назарий масалаларни ўрганиш-
дан, шунингдек космик кема уску-
наларидан, илмий тадиқот апа-
ратларидан ва шу кабилардан фой-
даланишда космонавтга амалий
қўшимчалар беришдан иборат бў-
лди.

Космонавт учадиган ракета ап-
паратларининг учини динамикаси,
космик фазо физикаси, учини фак-
торларининг инсон организмга
таъсири билан боғлиқ бўлган қў-
шимча махсус масалаларга доир қў-
шимча билимлар олди. Мутлақо ра-
вшандирки, учини тайергарлик
қўришда космонавтнинг жисмоний
ривожланиши катта аҳамиятга эга
эди.

Жисмоний машқ қидириш му-
айян мақсад билан олиб борилади.
Одатдаги физкультура ва спорт
машғулотларида қўлланиладиган
методлар ва воситалардан фойда-
ланилади. Космосда учини вақтда
одамга айниқса зарур бўладиган
барча жисмоний сифатларни тако-
миллаштириш мақсадида организм-
нинг тезланиш таъсирига бардош
беришни оширишга, фазода ўз
тавдасини эркин бошқара олиш, ўз
ҳаракатларини ниҳоят даражада
моҳирлик билан уйғунлаштири-
ла олиш қўшимчаларини ишлаб чи-
қишга ва такомиллаштиришга кўп-
роқ эътибор берилади. Космонавт-
нинг ўз ишлаш қобилиятини ка-
майтирмай туриб жисмоний зўри-
қишларга узоқ вақт бардош бера
олиш қобилияти оширилади, унинг
иродаси чиниқтирилади.

Бундан ташқари, махсус маш-
қлар системасига катта ўрин бери-
лади. Бу машқларнинг асосий вази-
фаси космонавтни учини вақтда
дуч келадиган шартот билан та-
ништиришдан иборат бўлди, бош-
қа сўзлар билан айтганда, ер-
даги лаборатория шартотида ёки
самолётларда учини вақтда ко-
мосда учини хусусиятларига ўхшаш
хусусиятлар имкон борича тўлиқ
равишда вуқудга келтирилади.

Космонавтни тайёрлашнинг му-
ҳим аспекти таъйинишнинг янги му-
ҳим ва шу билан бирга жуда қий-
ин иш бўлди.

Шундай қилиб, космонавтни
космик фазода учини тайёрлаш
мураккаб илмий проблема бўлди.
Бироқ, бу тайергарлик ҳар қанча
мураккаб ва оладган ташқари қий-
ин бўлганлигига қарамай, у му-
ваффақиятли ҳал қилинганлигини
қўриб турмузми.

Мисли қўрилмаган шикоят ва
қаҳрамонлик қўрсатган азиз ва-
тандошларимиз, жаҳонда биринчи
космонавт Юрий Алексеевич Га-
гарин бугун биз зўр хурсандлик
билан фахрланиб қўтламоқдамиз.
Бу шикоят ва қаҳрамонлик жа-
ҳоншумул-тарихий аҳамиятга эга-
дир.

Бу шикоят ва қаҳрамонлик
олимларимиз, ишчиларимиз, инже-
нер-техник ходимларимизнинг кол-
лектив қаҳрамонлиги билан. Со-
вет Иттифоқи Коммунистик пар-
тияси раҳбарлигида халқимизнинг
фидокорона меҳнати билан тайёр-
ланди.

Хуллас, космосга йўл очилди.
Йўлда катта иш қилинди ва улуғ
ғалаба қўлга киритилди. Бизнинг
фанимиз олдинда янги, оладган
ташқари кенг истиқбол очилмоқ-
да: одам Коинот оламига қиринби-
ла қолмасдан, унда мустаҳкам ўр-
нашиб олиши ва уни ўзлаштириш
ҳал лозим.

Медицина фанлари академияси-
нинг ҳақиний аъзоси В. В. Парин
сўзга чиқди.

В. В. ПАРИН нутқи

Одамни космосга биринчи учини-
шга тайёрлаш меъдлари, физиолог-
лар, биологлар, психологлардан
иборат катта коллективнинг анча
зўр бериб икидий куч билан иш-
лашини талаб қилди.

Одамнинг космосга учинишдан
олдин ичига жониворлар: итлар,
майдон жониворлар ва бошқа био-
логик объектлар солинган биринчи
совет йўлдошларини учирини со-
ҳасида жуда катта иш қилинди.
Мана шу тарихий экспериментлар
натижасида космосга учини фак-
торларини тарик организмга таъ-
сири тўғрисида гоат муҳим илмий
маълумотларнига қўлга киритилиб
қолмасдан, шу билан бирга, вра-
чларнинг илмий контрол қилиш
системаси ҳам ишлаб чиқилди. Бу
тадиқотлар физиологик функци-
яларни тадиқ ва қайди қилишнинг
энг ишончли ва самарали методла-
рини таллаб олишга, энг муҳим
аса, космик кеманинг хатарси
учиниш ва Ерга қайтиб тушунини
таъминлайдиган системаларни
авжурда келтиришга имкон бери.

Олимлар муҳитнинг биологик
муҳим параметрларини ва орган-
измининг функционал реакцияларини
узлуksиз автоматик контрол
қилиб турадиган махсус апарат-
лар яратиб беришлар. Маълумки,
бу апаратлар йўлдош кемаларни
космосга учирини йўл билан му-
ваффақиятли синовдан ўтди.

Одамни космосга учинишнинг ме-
данина-биология жиҳатидан таъ-
минлаш шу тариқа тайёрланди.

Шунга қарамай, космонавтни
тайёрлаган коллективнинг вазифа-
си қилин вазифа бўлди ва ўтиши-
да бундай вазифининг мисли бў-
лмаган эди. Бироқ, бу вазифа ҳар
қанча мураккаб бўлса ҳам, лекин
уни космонавтнинг ўзи ўзининг
ақлий икидий меҳнати билан ан-
ча енгиллаштириди, чунки ко-
монавтни ўзи чинакам илмий хо-

да психологик тадиқотлар муҳим
ўрин олди. Космонавтни учини-
шга руҳсат бериш масаласини узла-
кесил ҳал қилмоқ учун зарур та-
диқотлар уни тайёрлаш ва машқ
қидириш жараёнида қўчайтири-
ди. Бу тайергарлик бўлжак учини
вазифалари билан боғлиқ бўлган
назарий масалаларни ўрганиш-
дан, шунингдек космик кема уску-
наларидан, илмий тадиқот апа-
ратларидан ва шу кабилардан фой-
даланишда космонавтга амалий
қўшимчалар беришдан иборат бў-
лди.

Космонавт учадиган ракета ап-
паратларининг учини динамикаси,
космик фазо физикаси, учини фак-
торларининг инсон организмга
таъсири билан боғлиқ бўлган қў-
шимча махсус масалаларга доир қў-
шимча билимлар олди. Мутлақо ра-
вшандирки, учини тайергарлик
қўришда космонавтнинг жисмоний
ривожланиши катта аҳамиятга эга
эди.

Жисмоний машқ қидириш му-
айян мақсад билан олиб борилади.
Одатдаги физкультура ва спорт
машғулотларида қўлланиладиган
методлар ва воситалардан фойда-
ланилади. Космосда учини вақтда
одамга айниқса зарур бўладиган
барча жисмоний сифатларни тако-
миллаштириш мақсадида организм-
нинг тезланиш таъсирига бардош
беришни оширишга, фазода ўз
тавдасини эркин бошқара олиш, ўз
ҳаракатларини ниҳоят даражада
моҳирлик билан уйғунлаштири-
ла олиш қўшимчаларини ишлаб чи-
қишга ва такомиллаштиришга кўп-
роқ эътибор берилади. Космонавт-
нинг ўз ишлаш қобилиятини ка-
майтирмай туриб жисмоний зўри-
қишларга узоқ вақт бардош бера
олиш қобилияти оширилади, унинг
иродаси чиниқтирилади.

Бундан ташқари, махсус маш-
қлар системасига катта ўрин бери-
лади. Бу машқларнинг асосий вази-
фаси космонавтни учини вақтда
дуч келадиган шартот билан та-
ништиришдан иборат бўлди, бош-
қа сўзлар билан айтганда, ер-
даги лаборатория шартотида ёки
самолётларда учини вақтда ко-
мосда учини хусусиятларига ўхшаш
хусусиятлар имкон борича тўлиқ
равишда вуқудга келтирилади.

Космонавтни тайёрлашнинг му-
ҳим аспекти таъйинишнинг янги му-
ҳим ва шу билан бирга жуда қий-
ин иш бўлди.

Шундай қилиб, космонавтни
космик фазода учини тайёрлаш
мураккаб илмий проблема бўлди.
Бироқ, бу тайергарлик ҳар қанча
мураккаб ва оладган ташқари қий-
ин бўлганлигига қарамай, у му-
ваффақиятли ҳал қилинганлигини
қўриб турмузми.

Мисли қўрилмаган шикоят ва
қаҳрамонлик қўрсатган азиз ва-
тандошларимиз, жаҳонда биринчи
космонавт Юрий Алексеевич Га-
гарин бугун биз зўр хурсандлик
билан фахрланиб қўтламоқдамиз.
Бу шикоят ва қаҳрамонлик жа-
ҳоншумул-тарихий аҳамиятга эга-
дир.

Бу шикоят ва қаҳрамонлик
олимларимиз, ишчиларимиз, инже-
нер-техник ходимларимизнинг кол-
лектив қаҳрамонлиги билан. Со-
вет Иттифоқи Коммунистик пар-
тияси раҳбарлигида халқимизнинг
фидокорона меҳнати билан тайёр-
ланди.

Хуллас, космосга йўл очилди.
Йўлда катта иш қилинди ва улуғ
ғалаба қўлга киритилди. Бизнинг
фанимиз олдинда янги, оладган
ташқари кенг истиқбол очилмоқ-
да: одам Коинот оламига қиринби-
ла қолмасдан, унда мустаҳкам ўр-
нашиб олиши ва уни ўзлаштириш
ҳал лозим.

Медицина фанлари академияси-
нинг ҳақиний аъзоси В. В. Парин
сўзга чиқди.

В. В. ПАРИН нутқи

Одамни космосга биринчи учини-
шга тайёрлаш меъдлари, физиолог-
лар, биологлар, психологлардан
иборат катта коллективнинг анча
зўр бериб икидий куч билан иш-
лашини талаб қилди.

Одамнинг космосга учинишдан
олдин ичига жониворлар: итлар,
майдон жониворлар ва бошқа био-
логик объектлар солинган биринчи
совет йўлдошларини учирини со-
ҳасида жуда катта иш қилинди.
Мана шу тарихий экспериментлар
натижасида космосга учини фак-
торларини тарик организмга таъ-
сири тўғрисида гоат муҳим илмий
маълумотларнига қўлга киритилиб
қолмасдан, шу билан бирга, вра-
чларнинг илмий контрол қилиш
системаси ҳам ишлаб чиқилди. Бу
тадиқотлар физиологик функци-
яларни тадиқ ва қайди қилишнинг
энг ишончли ва самарали методла-
рини таллаб олишга, энг муҳим
аса, космик кеманинг хатарси
учиниш ва Ерга қайтиб тушунини
таъминлайдиган системаларни
авжурда келтиришга имкон бери.

Олимлар муҳитнинг биологик
муҳим параметрларини ва орган-
измининг функционал реакцияларини
узлуksиз автоматик контрол
қилиб турадиган махсус апарат-
лар яратиб беришлар. Маълумки,
бу апаратлар йўлдош кемаларни
космосга учирини йўл билан му-
ваффақиятли синовдан ўтди.

Одамни космосга учинишнинг ме-
данина-биология жиҳатидан таъ-
минлаш шу тариқа тайёрланди.

Шунга қарамай, космонавтни
тайёрлаган коллективнинг вазифа-
си қилин вазифа бўлди ва ўтиши-
да бундай вазифининг мисли бў-
лмаган эди. Бироқ, бу вазифа ҳар
қанча мураккаб бўлса ҳам, лекин
уни космонавтнинг ўзи ўзининг
ақлий икидий меҳнати билан ан-
ча енгиллаштириди, чунки ко-
монавтни ўзи чинакам илмий хо-

да психологик тадиқотлар муҳим
ўрин олди. Космонавтни учини-
шга руҳсат бериш масаласини узла-
кесил ҳал қилмоқ учун зарур та-
диқотлар уни тайёрлаш ва машқ
қидириш жараёнида қўчайтири-
ди. Бу тайергарлик бўлжак учини
вазифалари билан боғлиқ бўлган
назарий масалаларни ўрганиш-
дан, шунингдек космик кема уску-
наларидан, илмий тадиқот апа-
ратларидан ва шу кабилардан фой-
даланишда космонавтга амалий
қўшимчалар беришдан иборат бў-
лди.

Космонавт учадиган ракета ап-
паратларининг учини динамикаси,
космик фазо физикаси, учини фак-
торларининг инсон организмга
таъсири билан боғлиқ бўлган қў-
шимча махсус масалаларга доир қў-
шимча билимлар олди. Мутлақо ра-
вшандирки, учини тайергарлик
қўришда космонавтнинг жисмоний
ривожланиши катта аҳамиятга эга
эди.

Жисмоний машқ қидириш му-
айян мақсад билан олиб борилади.
Одатдаги физкультура ва спорт
машғулотларида қўлланиладиган
методлар ва воситалардан фойда-
ланилади. Космосда учини вақтда
одамга айниқса зарур бўладиган
барча жисмоний сифатларни тако-
миллаштириш мақсадида организм-
нинг тезланиш таъсирига бардош
беришни оширишга, фазода ўз
тавдасини эркин бошқара олиш, ўз
ҳаракатларини ниҳоят даражада
моҳирлик билан уйғунлаштири-
ла олиш қўшимчаларини ишлаб чи-
қишга ва такомиллаштиришга кўп-
роқ эътибор берилади. Космонавт-
нинг ўз ишлаш қобилиятини ка-
майтирмай туриб жисмоний зўри-
қишларга узоқ вақт бардош бера
олиш қобилияти оширилади, унинг
иродаси чиниқтирилади.

Бундан ташқари, махсус маш-
қлар системасига катта ўрин бери-
лади. Бу машқларнинг асосий вази-
фаси космонавтни учини вақтда
дуч келадиган шартот билан та-
ништиришдан иборат бўлди, бош-
қа сўзлар билан айтганда, ер-
даги лаборатория шартотида ёки
самолётларда учини вақтда ко-
мосда учини хусусиятларига ўхшаш
хусусиятлар имкон борича тўлиқ
равишда вуқудга келтирилади.

Космонавтни тайёрлашнинг му-
ҳим аспекти таъйинишнинг янги му-
ҳим ва шу билан бирга жуда қий-
ин иш бўлди.

Шундай қилиб, космонавтни
космик фазода учини тайёрлаш
мураккаб илмий проблема бўлди.
Бироқ, бу тайергарлик ҳар қанча
мураккаб ва оладган ташқари қий-
ин бўлганлигига қарамай, у му-
ваффақиятли ҳал қилинганлигини
қўриб турмузми.

Мисли қўрилмаган шикоят ва
қаҳрамонлик қўрсатган азиз ва-
тандошларимиз, жаҳонда биринчи
космонавт Юрий Алексеевич Га-
гарин бугун биз зўр хурсандлик
билан фахрланиб қўтламоқдамиз.
Бу шикоят ва қаҳрамонлик жа-
ҳоншумул-тарихий аҳамиятга эга-
дир.

Бу шикоят ва қаҳрамонлик
олимларимиз, ишчиларимиз, инже-
нер-техник ходимларимизнинг кол-
лектив қаҳрамонлиги билан. Со-
вет Иттифоқи Коммунистик пар-
тияси раҳбарлигида халқимизнинг
фидокорона меҳнати билан тайёр-
ланди.

Хуллас, космосга йўл очилди.
Йўлда катта иш қилинди ва улуғ
ғалаба қўлга киритилди. Бизнинг
фанимиз олдинда янги, оладган
ташқари кенг истиқбол очилмоқ-
да: одам Коинот оламига қиринби-
ла қолмасдан, унда мустаҳкам ўр-
нашиб олиши ва уни ўзлаштириш
ҳал лозим.

Медицина фанлари академияси-
нинг ҳақиний аъзоси В. В. Парин
сўзга чиқди.

В. В. ПАРИН нутқи

Одамни космосга биринчи учини-
шга тайёрлаш меъдлари, физиолог-
лар, биологлар, психологлардан
иборат катта коллективнинг анча
зўр бериб икидий куч билан иш-
лашини талаб қилди.

Одамнинг космосга учинишдан
олдин ичига жониворлар: итлар,
майдон жониворлар ва бошқа био-
логик объектлар солинган биринчи
совет йўлдошларини учирини со-
ҳасида жуда катта иш қилинди.
Мана шу тарихий экспериментлар
натижасида космосга учини фак-
торларини тарик организмга таъ-
сири тўғрисида гоат муҳим илмий
маълумотларнига қўлга киритилиб
қолмасдан, шу билан бирга, вра-
чларнинг илмий контрол қилиш
системаси ҳам ишлаб чиқилди. Бу
тадиқотлар физиологик функци-
яларни тадиқ ва қайди қилишнинг
энг ишончли ва самарали методла-
рини таллаб олишга, энг муҳим
аса, космик кеманинг хатарси
учиниш ва Ерга қайтиб тушунини
таъминлайдиган системаларни
авжурда келтиришга имкон бери.

Олимлар муҳитнинг биологик
муҳим параметрларини ва орган-
измининг функционал реакцияларини
узлуksиз автоматик контрол
қилиб турадиган махсус апарат-
лар яратиб беришлар. Маълумки,
бу апаратлар йўлдош кемаларни
космосга учирини йўл билан му-
ваффақиятли синовдан ўтди.

Одамни космосга учинишнинг ме-
данина-биология жиҳатидан таъ-
минлаш шу тариқа тайёрланди.

Шунга қарамай, космонавтни
тайёрлаган коллективнинг вазифа-
си қилин вазифа бўлди ва ўтиши-
да бундай вазифининг мисли бў-
лмаган эди. Бироқ, бу вазифа ҳар
қанча мураккаб бўлса ҳам, лекин
уни космонавтнинг ўзи ўзининг
ақлий икидий меҳнати билан ан-
ча енгиллаштириди, чунки ко-
монавтни ўзи чинакам илмий хо-

да психологик тадиқотлар муҳим
ўрин олди. Космонавтни учини-
шга руҳсат бериш масаласини узла-
кесил ҳал қилмоқ учун зарур та-
диқотлар уни тайёрлаш ва машқ
қидириш жараёнида қўчайтири-
ди. Бу тайергарлик бўлжак учини
вазифалари билан боғлиқ бўлган
назарий масалаларни ўрганиш-
дан, шунингдек космик кема уску-
наларидан, илмий тадиқот апа-
ратларидан ва шу кабилардан фой-
даланишда космонавтга амалий
қўшимчалар беришдан иборат бў-
лди.

Космонавт учадиган ракета ап-
паратларининг учини динамикаси,
космик фазо физикаси, учини фак-
торларининг инсон организмга
таъсири билан боғлиқ бўлган қў-
шимча махсус масалаларга доир қў-
шимча билимлар олди. Мутлақо ра-
вшандирки, учини тайергарлик
қўришда космонавтнинг жисмоний

ЧИГИТ ЭКИШНИ БАРВАҚТ ТУГАЛАБ, ЁЎЗА ПАРВАРИШИНИ БОШЛАБ ЎБОРГАН ИЛГОРЛАРДАН НАМУНА ОЛАЙЛИК!

БИРИНЧИ ПАРВАРИШ

МИНДОН. («Қизил Ўзбекистон» мухбири). Олтириқ районидagi Динитров номи колхозининг Ўзбекистон ССР Олий Совети депутаты Марям Носирова бошлиқ бригадасида чигит экиш қисқа вақт ичида тугалланди. Чигит ҳамма майдонга квадрат-уялаб жойлаштирилди. Бу ишда механизатор Абдулла Носиров алоҳида маҳорат кўрсатди. Бригадада чигит ерининг ёзи намина текис қилиниб, ёўза парварини бошланди. Механизатор Абдулла Носиров 52 гектар майдондаги ёўза қатор оралирини дастлабки ишловдан чиқарди. Бригада аъзолари гектардан 35 центнер учун курашмоқдалар.

НУРСУХ. Сталин номи колхоз Ўзбекистон районидagi йиринч хўжаликлардан бири ҳисобланади.

Фарғона область Советининг депутаты ўртоқ Караматов Хошимов колхозининг 17-бригадасига бошлиқ қилиди. Бригада аъзолари чигит экишни 6 апрелдаёқ сифатли тамомладилар. Чигит ҳамма майдонга квадрат-уялаб жойлаштирилди. Тракторчи Борот Тухтабоев мавжуд майдонларга чигитни 7 кун ичида экиш на ёўза парваринини бошлаб ўборди.

ЧИГИТ ЭКИШ ЖАДАЛЛАШДИ

ЖИЗЗАХ. («Қизил Ўзбекистон» мухбири). Совет фанининг оламшумул галабаси ва совет кишининг мисли кўрилмаган жасоратидан беҳад қувонган район пахтакорлари чигит экиш суръатини кучайтириш юбордилар. Дунёда биринчи марта совет граждани космосга учган кунда 780 гектар ерга чигит экиди.

Будённинг номи колхозда бўлиб ўтган митинг пахтакорлар бу йил ҳамма майдонларга чигитни квадрат-уялаб экишга аҳд қилдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутаты Парда Азимова бошлиқ бўлган бригада аъзолари чигит экишни беш кун ичида тугаллашди, ҳар гектарда камда 50 центнердан пахта етиштиришга аҳд қилганларини айтди.

«Москва» колхозининг аъзолари уруғ ташланган 1400 гектар ерининг 1250 гектарига чигитни квадрат-уялаб экидилар. Коммунист И. Холматов бошлиқ бригада пахтакорлари 100 гектар майдонининг 60 гектарига режа сими тартиб чигит ташладилар. Бригада ҳамма майдонга ана шу усулда чигит экиб, бу йил ҳар гектардан 50 центнердан ҳосил етиштирилади.

Хрущев номи колхозда ўртоқ М. Ахмедов бошлиқ бригаданин Миразчул масивига тутанган ерлариди муҳл ҳосил учун кўп курашмоқда. Бригада аъзолари бу йил янги ер очиб, пахта майдонини 270 гектарга етказдилар. Ана шу ерлардан бу йил минг тонна пахта етиштириш мажбуриятини олинди. Ер тайёрлаш ва чигит экишда агрегатлар икки сменада ишмоқда.

Жиззахлик пахтакорлар районда чигит экишни узғи билан 25 апрелда тамомлаш, 1 Май байрамини ҳамма ерда яшанган квадратлар ҳосил қилиш билан кутиб олиш учун курашмоқдалар.

Виждонингиз нима дейди?

Оржоникиде районидagi Ўзбекистон Советида Свердлов номи колхозининг жойлашган. Қишлоқ хўжалик артелида ўлаб механизаторлар ва ёлаб колхозчилар самарали ишмоқдадилар. Фермада чорва моллар кўп. Колхозининг ҳар йили кўлаб гўшт, сут, тухум ва сабзавот етиштирилади. Бу эса артелга катта даромад келтирмоқда. Колхозчилар ҳар йили 10 миллион сўмдан кўпроқ (ески пудда) даромад қиладилар.

Колхоз қишлоқи тобора обод бўлмоқда ва яшмоқда. Касалхона, туғрухона, болалар боғчалари, саккиз йиллик ва ўн йиллик мактаблар, кутубхона, дорихона, тегирион — буларнинг ҳаммаси колхозчилар ва уларнинг оилалари, болаларига хизмат кўрсатилади. Қишлоқ хўжалик артели аъзолари самарали ишлаш билан бирга яхши дам олади. Ҳаётининг тобора фаровон бўлмоқда.

Колхозчилар ўз меҳнатлари билан жомат хўжалигини ривожлантиришга ҳисса қўшаётганликлари на шу йўл билан КПСС Марказий Комитетининг январь Пленуми қарорларини бажариш учун фидокорона курашаётганликлари билан фарғоналиклар. Улар ўзларининг меҳнатдаги муваффақиятлари Ватанимиз бойлигини оширишга хизмат қилишини яхши билидилар. Бу эса улар

ДАЛА ИШЛАРИ
КУНДАЛИГИ

СУРЪАТГА СУРЪАТ ҚЎШИЛСИН

Республикамиз пахтакорлари бу йил она-Ватанга 3 миллион 200 минг тонна пахта етказиб бериш мажбуриятини олганлар. Пахтанинг «Оқ олтин» деб аталishi беҳиз эмас. Бу санаот учун энг керакли хомашдир. Қанча кўп пахта етиштирилса, Ватанимиз куч-қудрати шунча ортади.

Пахта етиштиришда ҳар бир агрегатчи тadbирни муҳимдир. Шунинг учун ҳам илгорлар чигитни фақат сифатли тайёрланган ерларга, белгиланган чуқурликка ташлаб экимоқдалар, улар экишнинг энг яхши агрегатчи муштарили қисқа вақт ичида экиб олинган ҳақиқат қилмоқдалар. Чунки кўчаларнинг текис бўлиши, гектарларнинг тўқилгани кўп жихатдан ана шунга боғлиқдир.

Ўтган йилдагидек Қорақўл районидagi «Октябрь» колхоз бу йил ҳам чигит экишни республикада биринчилар қаторида тамомлади. Чунки октябрликлар тез ва сифатли экиш мўл ҳосил етиштириш ва уни тез етиштириб олишда асосий роль ўйнашини яхши билидилар ва тайيارлаб синаб кўрганлар.

Ленин орденли Андижон область пахтакорлари ҳам суръатини кўп сайин ошириб, 223 минг гектардан ортқ майдонга чигит ташладилар. Экинчлар соз, агрегатлар унутилишляпти.

Аммо республикада экишнинг ҳозирги суръати мутлақо талабга жавоб бермайди. Фарғона облас

тидаги кўпгина районларда, жумладан Олтириқ, Қува, Фрунзе районларида агрегатларнинг унутилишляпти тазминламайдир. Бунинг устига, айрим хўжаликларда чигитни режа сими ёрдамида квадрат-уялаб экиш топширигининг сўзсиз бажарилиши учун курашляпти, аксинча колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари чигитнинг эски усулда тор қаторлаб экилишига йўл қўймақдалар. Натияжада ортинча уруғлик сарфламолар.

Республикамизнинг жанубида жойлашган Сурхондарё областида чигит экишнинг суръатини муғлага қонирлар деб бўлмайди. Термиз ва Чирчиқ районларида экинч агрегатчиларни қулоқ равшанда бузишмоқда. Бунинг устига, турли сабаблар билан экинч агрегатларининг бир қисми ишлатилмайдир. Чигит экишган агрегатларнинг ҳам уни унутилишляпти.

Тошкент ва Бухоро областларида ҳам экинч суръати тезлаштирилмайдир. Тошкент область колхоз ва совхозларида 208,8 минг гектар ердан 15 апрелга қадар 56,4 минг гектарига чигит экиди. Шунингдек Бухоро областида ҳам экинч ишларининг чўзилиб кетаётганлиги катта ташвиш тугдирмоқда. Шунга қарамай областа чигит экишнинг тезлаштириш учун кескин чоралар кўрилмайдир. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида эса чигит экишдан се

ялқалардан анчагинаси ҳали ҳам мансумга таян қилинмаган.

Бу йилги баҳор яхши, деҳқонда қўлаб келди. Ерлар тез етишмоқда. Бироқ экинч кечикмоқда. Муҳл пахта ҳосилига хуфта замани ҳозирлаш учун экинчи тезлаштириш вақти келди. Ҳар бир колхозда, ҳар бир совхозда мавжуд экинч агрегатларининг тўхтовсиз ва унутилишляпти тазминлаш, бунинг учун ерларини экинча тайёрлашнинг тезлаштириш керак. Чигит экишда бир кун бўлса ҳам кечикки ҳосилнинг ишчи етишлишига салбий таъсир қилади. Бунга сира унутмаслик керак.

Шу кундаги асосий вазифа — бор имкониятларини, резервларини ишга солишдан ва шу йўл билан чигит экишнинг тез вақт ичида тугаллашдан иборат. Бунинг учун хўжаликларнинг раҳбарлари, бошлангич партия ташкилотларининг секретарлари далада меҳнат қилмайдиган қишлоқларга ҳамхўрликни кучайтиришляпти, уларга яхши намуна кўрсатиб яратиб беришляпти, шунингдек колхозчилар ва совхоз ишчилари ўртасида ҳар бир ишни тез ва сифатли бажариш учун социалистик мусобақани кучайтиришляпти, она-Ватанга 3 миллион 200 минг тонна пахта етказиб беришни, ҳар гектардан 50 центнердан ортиқ ҳосил олиш учун кураш қилиш, йилги ерга чигит экиш

В. И. Ленин туғилган куннинг 9. йиллиги олдида

ТЕРМИЗ. («Қизил Ўзбекистон» мухбири). Шаҳар партия комитети лекторлар гуруҳининг аъзолар меҳнаткашлар ўртасида буюк дохилини ҳаёти ҳақида лекция ўқимоқдалар ва доқдалар қилмоқдалар.

Лектор ўртоқ Р. Қодирова шаҳар ўқитувчилари, область ва шаҳар прокуратура ҳамда суд органлари ва алоқа ходимлари ўртасида «В. И. Ленин — халқ трибуни» деган темада марофат сўхбат ўтказди. Штасиз лекторлардан Федоренко Кузьмина ўртоқлар ҳам лекция ўқидилар.

Шунингдек, шаҳар комсомол комитетининг лекторлари ҳам қўрилиш ва транспорт ташкилотларида мактаб ўқувчилари ўртасида «Ленин — Шарқ халқларининг буюк дўсти», «Улуғ ва камтар одам», «Ленин ва ёшлар» деган темаларда лекция, доқдал ва сўхбатлар ўтказляптилар.

Қорақалпоғистон АССРдаги «Чимбой» совхозининг Омонгул Сафарбоева бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил 175 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан «оқ олтин» олишга аҳд қилишган. Суратда: О. САФАРБОВЕВА тракторчи М. БЕКЖОНОВГА вазифаларни тўғуттирмоқда.

Н. Медведов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЧЎЛНИ ЕНГАЁТГАНЛАР

РОМИТАН. Далами қишлоқ Советида Варахша деган қадимий шаҳар харобалари бор. Бу шаҳар атрофи қанчаб етган қўздан иборат. Сталин номи колхоз механизаторлари шу қўзга хужум бошладилар.

Колхоз комсомоллари ва механизаторлари бир ярим ой ичида 250 гектар янги ерни ўзлаштириб, чигит экишга тайيارладилар. Ҳозир ана шу ерларнинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олиш учун кураш қилиди. Йилги ерга чигит экиш бошлади.

Б. ЖАЛИЛОВ.

ОХУНБОВЕВ. Марказий Фарғонанинг Хаволакучи масисини Еёёёё қишлоғининг шарқидан бошлаб, Қува ва Бўғишларга туташиб кетди. Ўтган йилги шу масивда ташкил қилинган «Коммунизм» колхозини 450 гектар ерининг ҳар гектаридан 25 центнердан пахта тошширди.

Бу йил колхозчилар пахта майдонини 850 гектарга етказдилар. Улар ҳосилдорликни, бузултирдан 5 центнер оширинишга аҳд қилдилар. Колхознинг барча бригадаларида чигит экиш қилинган бормоқда.

Р. ҚАМБАРОВ.

ҚАРШИ. «Нисон» қоракўчлик совхоз марказидан 6 километр юрнингиз билан боғлиқ. Бу ерларни ўтган йили Абдумўмин Қажаров бошлиқ бригада ўзлаштирди.

Бу йил эса колхоз янги бригадаларни тўзиб, қўзга хужумини кучайтирди. Мурод Ўтаганов бошлиқ янги ташкил этилган бригада Қарши қўздан ўзлаштирилган 200 гектар майдонининг 90 гектарига чигит экиб бўлди.

Б. ЖАББОРОВ.

МАКНАЖҲОРИ УНИБ ЧИҚА БОШЛАДИ

УРГАНЧ. («Қизил Ўзбекистон» мухбири). Гулран районидagi Киров номи колхоз бу йил 115 гектар янги ўзлаштирилган ерга макнажхори экишга қарор қилди. Макнажхори чилар бригадасига колхознинг кекса агрономи ўртоқ Фатхулдинов бошлиқ қилиб таъинланди.

Бригада аъзолари бу йил гектардан 800 центнердан кўпола олиш учун курашиб, ер ҳайдаш ва макнажхори экишнинг қизитиб юбордилар. Ҳозирча 70 гектар ерга макнажхори квадрат-уялаб экиди. Макнажхори экишда ўртоқ Бекмат Токиев бошлиқ агрегат экинча жонивозлик кўрсатиб кўнига 6-7 гектар ерга макнажхори экимоқда. Дастлабки макнажхори экинган майдонларда «дала маликаси» униб чиқа бошлади.

Бекор ётган ерларга беда экилмоқда

ЧИМБОЙ. (Қорақалпоғистон АССР). (ЎзТАГ). «Қорақалпоқ» чорвачилик совхозининг ерлари ўлаб километрга ёйилган. Шўрҳок ва қумлоқ ерлар орасида макнажхори ва бедазорлар кўзга ташланиб туради.

Бу хўжаликнинг агрономлари озуқа экинларининг йирик масивларини вужудга келтириш планини ишлаб чиқдилар. Йилги бекор ётган 250 гектар майдон кўмқўмайсаёлар билан қопланди. Бу ерлар ўтган йил ҳайдалиб беда экинган эди. Ҳозир совхозда ана беда экин бошланди. Беда экиш учун қўшимча суратда ана 350 гектар қўриқ ерлар ўзлаштирилди.

«Чимбой», «Октябрь» 40 йиллиги совхозлари ва бошқа хўжаликлар ҳам бўш ётган ерларни беда экиш учун ўзлаштирмоқдалар.

НЕМИС ИШЧИЛАР СИН-ФИНИНГ УЛУҒ ДОҲИСИ

Халқаро ишчилар ҳаракатининг атоқли арбобларидан бири немис пролетариатининг доҳиси. Германия Коммунистик партиясининг асосчиси, оташин марксист Эрнст Тельман бундан 75 йил илгари 16 апрелда Гамбург шаҳрида туғилди.

Ўзининг бутун онгли ҳаётини немис халқини капитализм қўлигидан озод қилиш, фашизмга қарши кураш, халқаро империализм найрангларини фойда ишига бағишлаган Тельманин меҳнат фаолияти жуда ёшланидан бошланган. У 1905 йил биринчи рус революцияси тасдири натижасида Гамбургда кўтарилган ставка ва ишчиларга актив қатнашда, озодин кураш харакатларининг олдинги сафида борди. Тельман биринчи жаҳон уруши арафасида партия ва касабасоюзлар конференцияларида сўзлаб, ишчиларнинг демократик ҳуқуқларини ҳимоя қилди. У уруш даврида империалистлар ва социал-шовинистларнинг уруш сисатига қарши дадиллик билан кураш олиб борди ва солдатлар орасида тинчлик, урушмаслик сисатини тарғиб қилди. Тельман Гамбург ишчилари билан мустақим алоқа ўрнатиб, 1917 йилда «Мусталил социал-демократлар партияси» сафида кирди ва Гамбург партия ташкилотига бошчилиқ қилди.

Тельман Россияда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг галабаси натижасида дунёда биринчи марта В. И. Ленин бошлиқ социалистик давлат ташкил топонгларини эўр хурсандчилиқ билан олқиллашди ва Совет давлатини ҳимоя қилди.

Россияда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг галабасидан сўзланган немис пролетариати ўз йўлбошчилари Карл Либкнехт ва Роза Люксембург раҳбарлигида революцион курашга отланди, кайзер Вильгельм ва унинг ҳукумати ағдариб ташланди, худди шу пайтда Тельман революцион курашининг олдинги сафлариди борди.

Бироқ Германия революцияси галаба қозона олмади. Бунинг асосий сабаби революцион ишчилар синифига раҳбарлик қилувчи Коммунистик партиянинг йўқлиги ва социал-демократлар партияси раҳбарларининг хиёнаткорлиги бўлди. Империализмга соғилан хонилар Карл Либкнехт ва Роза Люксембургнинг полицияга тутиб бериб, уларнинг ваҳийларча ўлдирилишига сабаб бўлдилар. Шундан кейин Тельман Германия ишчиларининг митингларидан бирида сўзлаган нутқида ишчилар билан биргаликда революция раҳбарларининг ишчи, социализм учун кураш ишини охирига етказишга қасамда қилди. 1918 йилнинг мартида Тельман мустақил социал-демократлар партиясининг раиси қилиб сайланди.

Тельман Германия Коммунистик партиясининг тузиш учун ҳармал-тоғмал курашди. У немис буржуазияси, унинг малайлар билан сўл социал-демократларга қарши курашда рус коммунистларининг тажрибасидан фойдаланди.

В. И. Лениннинг «Давлат ва революция» сингари асарлари Тельман учун йўлчи юлдуз бўлди. Германия Коммунистик партиясининг ташкилотчилиси бўлган Тельман 1921 йилда Москвада Коминтернинг III конгрессида қатнашиб, В. И. Ленин билан учрашди.

1923 йилда Германияда яна революцион ҳаракат кўтарилди, мамлакатда иш ташлаш кучаяди. Саксония, Тюрингия ва Гамбург ишчилари ҳоқимиятини ўз қўлларига оладилар. Бироқ бу революцион ҳаракат ҳам мағлубиятга учради. Чунки партиянинг раҳбарлик лавозимларига ўрнашиб олган мора турушлар ишчилар синини мағлаббатларига хиёнат қилдилар. Шу оғир шароитда Тельман рус коммунистларининг тажрибасидан фойдаланди.

Тельман немис ишчилар ҳаракатининг жанговар традициясини ривожлантирди, марксизм-ленинизм революцион таълимотида каттик амал қилди.

Тельманиннг орузси рўбесга чиқди. Гитлер Германияси тормор этилган, Германиянинг ундан бир қисмида Германия Демократик Республикаси ўрнатилди. Германия Бирлашган социалистик партияси бошчилигида немис халқини социализм қўрмоқда.

Бутун прогрессив инсоният билан бир қаторда совет халқи Эрнст Тельманиннг жушқин ҳаёти ва революцион фаолияти халққа хизмат қилишининг аjoyиб намунаси, деб билди ва унинг номини ҳўрмат билан тилга олади.

Ш. ХОДИҚУЛОВ.

тиқасини қўлади. Партия ташкилоти равишда чекинади. Партияга қарши репрессиялар кучайган пайтларда партиянинг фаолиятига раҳбарлик қилишни Тельман ўз қўлига олди. Тельман 1925 йилда Германия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Раиси қилиб сайланди. У «Қизил фронт» вилларнинг ташкилотларидан бири ҳам эди. Тельман 1924 йилда Рейхстагга депутат қилиб сайланди ва 1925 йилда Германия Коммунистик партияси уш президентликка номзод қилиб кўрсатди.

Тельман 1924-1928 йилларда Коминтерн иккинчи конгрессида аъзоликка кандидат, 1928-1943 йилларда Коминтерн Иккинчи Конгрессида аъзо сифатида Гитлер Германияси ва бошқа империалистик давлатларнинг уруш сисатига қарши қаттиқ кураш олиб борди. У раҳбарлик қилган Германия Коммунистик партияси оммавий революцион партияга айланди. Тельман Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг нахр-монояни ш тажрибалири Германия шариотига иккинчи татбиқ этишга раҳбарлик қилди. 1930 йилда Тельман ташаббус билан Германия Коммунистик партияси «Немис халқининг миллий ва социал озодин» программасини ишлаб чиқди.

1930 йиллардан кейин Германия ҳоқимияти бир тўда фашистлар қўлига ўтган, мамлакатда аҳвол оғирлашди. Шу даврда Тельман фашизмга қарши ишчилар синининг бирик фронтини ташкил этиди. 1932 йилда Коммунистик партия номидан Тельман президентликка яна номзод қилиб кўрсатилди. 1932 йилда Тельман ташаббус билан «Фашизмга қарши ақин» ўтказилди.

1929-1933 йилларда Германия кризис батғонига ботган бир шароитда бш совет мамлакати социализм қўрилишида ундан ютуқларини кўлга киритмоқда эди. СССРда социализм галабасидан Тельман гойт мамун бўлиб, «Дунёда фақат биргина мамлакат — Совет Иттифоқи тинчлик, озодин, мустақиллик учун кураш олиб бормоқда» деб қувонч билан гапириб, немис халқини империализмга қарши курашга, Совет Иттифоқи билан дўстлашшига чакирди.

Германияда фашист диктатураси ўрнатилган, прогрессив-демократик ташкилотлар тарғибат юборилди. Коммунистик партиянинг раҳбар арбоблари қамоққа олинди. Тельман ҳам тормоғига маҳкум этилди. Тельман то умрининг охиригача, яъни ўн бир ярим йил тормоға азиябда жафо чеккан бўлсада унинг мустақим иродаси бузилмади.

Тельманиннг номи немис халқи учун озодин курашнинг символи бўлди. Шонли Совет Армияси гитлерчиларга қаршатиқ зарба бераётган пайтда немис ишчилар синининг доҳиси Эрнст Тельман Гитлер бандилари томонидан 1944 йилнинг 18 августиди ёвузларча ўлдирилди.

Тельман немис ишчилар ҳаракатининг жанговар традициясини ривожлантирди, марксизм-ленинизм революцион таълимотида каттик амал қилди.

Тельманиннг орузси рўбесга чиқди. Гитлер Германияси тормор этилган, Германиянинг ундан бир қисмида Германия Демократик Республикаси ўрнатилди. Германия Бирлашган социалистик партияси бошчилигида немис халқини социализм қўрмоқда.

Бутун прогрессив инсоният билан бир қаторда совет халқи Эрнст Тельманиннг жушқин ҳаёти ва революцион фаолияти халққа хизмат қилишининг аjoyиб намунаси, деб билди ва унинг номини ҳўрмат билан тилга олади.

Ш. ХОДИҚУЛОВ.

ИНСТИТУТ ЛЕКТОРИСИ

САМАРҚАНД. («Қизил Ўзбекистон» мухбири). Куйбисhev номи қишлоқ хўжалик институтида 95 кишидан иборат лекторлар гуруҳи ишлаб турибди. Кейинги йил

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ ҒАЛАБАСИНИ БУТУН ИНСОНИЯТ ТАБРИКЛАМОҚДА

ЮЛДУЗЛАР САРИ

Қудрати зўр эл учун осмон
Худди ердай оёқини бўлур.

Бир неча йил мобайнида кўк
Одам билан албатта, тўлур.
Ҳамид ОЛИМЖОН

А. ХОЛИҚОВ чизган расм.

Олий ўқув юртлари ва техникумларга қабул қилишнинг янги қоидалари

СССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 1961 йилда олий ўқув юртлари ва техникумларга қабул қилишнинг янги қоидаларини тасдиқлади.

Қабул қилиш тартибига қандай ўзгаришлар киритилди? ТАСС мухбири СССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 1961 йилда олий ўқув юртлари ва техникумларга қабул қилишнинг янги қоидаларини тасдиқлади.

СССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 1961 йилда олий ўқув юртлари ва техникумларга қабул қилишнинг янги қоидаларини тасдиқлади.

Қабул қилиш тартибига қандай ўзгаришлар киритилди? ТАСС мухбири СССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 1961 йилда олий ўқув юртлари ва техникумларга қабул қилишнинг янги қоидаларини тасдиқлади.

Олий ўқув юртлари ва техникумларга қабул қилишнинг янги қоидалари. Қабул қилиш тартибига қандай ўзгаришлар киритилди? ТАСС мухбири СССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 1961 йилда олий ўқув юртлари ва техникумларга қабул қилишнинг янги қоидаларини тасдиқлади.

РЕВОЛЮЦИОН КУБАГА ВАХШИЁНА ҲУЖУМ

□ □ □
КОНГОНИ ПАРЧАЛАБ ЮБОРИШ
ЙЎЛИДАГИ УРИНИШЛАРГА
ХОТИМА БЕРИЛСИН

ЖАҲОН ҚОЙИЛ

АФРИКА. (ТАСС). ИНСОНИЯТ ТАРИХИДА БИРИНЧИ БЎЛИБ СОВЕТ КИШИ-СИ КОСМОСГА УЧАНЛИГИ ВА ЕРГА ЭСОН-ОМОН ҚАЙТИВ ТУШАНЛИГИ ГРЕК ХАЛҚИНИ ХАЙРАТДА ҚОЛДИРДИ. ТАСС мухбирининг пунтига, совет элчи-хонасига жуда кўп кишилар телефон қилмоқдалар. Грек сисат ва жамоат ар-боблари, журналистлар ва оддий греклар инсоният ман-фаати йўлида қилинган и-миссия қаҳрамонлик муно-сабати билан совет халқига ўзларининг энг қизғин са-ломларини айтишни илтимос қилмоқдалар.

Кечки газеталар шу ха-барга бағишлаб махсус сон-ларини чиқардилар. Янги хабарлар келган сари бу та-рихий воқеага бағишланган янги сонлар нашр қилинмоқ-да.

—ОДАМ ЕРДАН АЖРА-ЛИБ, КОСМОСГА УЧДИ. БУТУН ДУНИДА СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ УЛУГ НА-РАМОНЛИГИГА БЎЛГАН ҲУРМАТИГА ВА БУ НА-РАМОНЛИККА ХАММА-НИНГ ҚОНИЛ ҚОЛАЕТ-ГАНЛИГИНИ СЎЗ БИЛАН ИФОДАЛАШ ҚИЙИН. — деб ёзди «Александритос» типос» газетаси. —БУ—ИН-СОНИЯТГА ЯНГИ УЎҚ-

ЛАР ОЧИБ БЕРАЁТГАН ХХ АСРНИНГ ЭНГ УЛУГ ВОҚЕАСИДИР.

Машҳур грек олими, Афи-на обсерваториясининг ди-ректору профессор Аахо-пулос ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: «Со-вет Иттифоқи эришган дас-табни катта ғалабалар каторига янги порлоқ ғала-ба қўшилди—астронавт ко-смосга учирди ва бемалол Ерга қайтариб туширилди. Бу билан астронавтикада ик-кинчи ва асосий давр бош-ландики, одамни космосга утариш бу даврнинг энг му-ҳим белгисидир. Бутун дунё

хайратда қолди ва совет фа-нли муваффақиятлар ко-зонилиши исбатланди».

КОЛОМБО. (ТАСС). Та-рихда биринчи космонавт уч-ганини тўғрисида Москва-да келган хабар Цейлон дамолатчилигини хайратда қолдирди. Газеталар, гаши-лотлар, аҳолининг ҳамма та-бақаларидан бўлган киши-лар Совет Иттифоқининг Цейлондаги элчи-хонасига ва ТАСС мухбирилик пунтига тўхтосиз телефон қилиб, СОВЕТ КИШИЛАРИНИ МИСЛСIZ МУВАФФАҚИ-ЯТ БИЛАН САМИМИЙ ҚУТЛАМОҚДАЛАР.

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИДА

НЬЮ-ЙОРК. 16 апрель. ТАСС мухбири Г. Васильев хабар бе-ради:

БМТ Бош Ассамблеясининг пле-нуми 15 апрелда Конгода аҳвол тўғрисидаги дискуссияларни та-момлади. Социалистик лагер мам-лакатларининг, шунингдек Афри-ка ва Осиёдаги кўпгина мамла-катларнинг делегатлари Африка-даги бу республикада рўй берган бeльгиялик ҳарбий ва ярим ҳар-бий ҳодимларнинг Конго терри-ториясида дарҳол олиб чиқиб ке-тилишини мамлакатни парча-лаб юбориш йўлидаги уринишларга

хотима берилишини ва Республика-нинг олий ҳокимият органи—пар-ламентнинг дарҳол қақирлишини талаб қилдилар. Лумумбани ўл-диришда катнашган Хаммаршель-дининг жирканч барбараси муҳона-давомида янада равшан намоён бўлди.

Дискуссия вақтида Габр дав-латларнинг айрим вакиллари ўз-ларининг «муамлақачиликка қарши позициялари» ҳақида гап-сотишди, ўзларини озод бўлаёт-ган Африка халқларининг дўста-лиги қилиб кўрсатишдан тия ол-мадилар.

КОНТРЕВОЛЮЦИОНЕРЛАРНИНГ КУБАГА БОСТИРИБ КИРГАНЛИҚИ ҲАҚИДА АМЕРИКА АГЕНТЛИКЛАРИНИНГ ЭЗГАНЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК. 17 апрель. (ТАСС). Информацион агент-ликлари контрреволюционерларнинг бошқилари жой-лаштирилган Флоридадан олинган маълумотларга, шу-нингдек Куба радиостанцияларининг эшитирилганга асосланиб, Кубага курулган бостириб киришганини ҳақида хабар қилмоқдалар.

Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлиги бостириб кир-ганларни «сафарида неча юзлаб киши бўлган Кубани озод қилиш армиясининг қўшинлари» деб атамоқда. Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлиги бостириб кириш «Матанасе виллояти жанубий қисмидаги кўрфаз соҳил-нинг бир неча пунктида» амалга оширилган, деб кўрса-тиб ўтмоқда.

Ассошиэтед Пресс агентлиги ҳукумат қўшинлари бил-дан «соғи номаълум бўлган исёнчилар кучлари» ўртасида жанглар бораётганлиги ҳақида хабар қилмоқда. Шу агент-лик Куба офицерининг баёнотини билдирган. Бу офицер «жанг боришти» ва бостириб кирганларнинг сонини унча-лик кўп эмас, деган.

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР, ҚИЗГИН СУҲБАТЛАР

Ўзбекистонда меҳмон бў-либ турган Куба қўзғоло-чилари уюшмаси президенти Жоэль Иглесиас бошчилиги-даги Куба ёшлари делега-цияси ўтган якшанба кунини Ўзбекистоннинг қишлоқ меҳ-наткаш ёшлари ҳаёти билан танишди.

Орқоникендэ районидagi Ленин номи колхозининг йи-гит ва қизлари меҳмонларни гулдастalar билан кутиб ол-дилар. Куба ёшларининг ва-киллари чорвачилик ферма-сида коммунистик меҳнат бригадасининг бошчилиги-да доғдор сут соғувчи Зухра Комилова билан танишдилар. У қишлоқ ҳўжалик бидмла-ринини аўр бериб ағаллаётган, чорвачилик махсусдорлигини оширишга эришган ёш колхозчиларнинг шонли иш-лари ҳақида гапириб берди. Делегация аъзолари колхоз-ранси Социалистик Меҳнат

Қаҳрамони Т. Нормухамедов билан суҳбатлашдилар. Ур-тоқ Нормухамедов яқинда Кубада бўлган эди.

Жоэль Иглесиас колхоз аъзоларининг меҳнат нати-жаларидан қўйил қолганли-гини айтди. Сизнинг тажри-бангиз, деди у, кубалик деҳ-қонлар учун жуда фойдали-дир. Улар яқин келаянда Совет Иттифоқи қишлоқ меҳнаткашларидек бахтли ва фаровон ҳаёт кечириларига ишонадилар.

Сўнгра Куба делегацияси аъзолари Дўрмон қишлоғи-да ёш пахтакорларнинг меҳ-мони бўдилар. Пахтакорлар пахтадан мўл ҳосил етишти-ришда эришган муваффақия-тлари ҳақида гапириб бер-дилар. Ўзбекистоннинг ёш колхозчилари Куба ёшлари-га ва бутун халқига бахт-саодат ҳамда муваффақият-лар тиладилар.

Куба ёшлари делегацияси-

ВАХШИЁНА ҲУЖУМ

ГАВАНА. 15 апрель. (ТАСС). «Б-26» мар-кади ушта самолёт бугун Гаванани, асосан, ил-гари Батиста диктатурасининг ҳарбий лагери жойлашган «Сиудад либертад» мақтаб шаҳар-часи районини бомбардирмон қилди.

Куба президенти Дортикоснинг айтишича, Гавана ва Сантьяго—де—Кубага Америка-нинг «Б-26» самолётлари айна бир вақтда ҳужум қилганлар.

КУБАГА ҚАРШИ ИНТЕРВЕНЦИЯ

ГАВАНА. 17 апрель. (ТАСС). ТАСС мухбири Н. Чигирь хабар беради: маҳаллий вақт билан бугун эрталаб соат 5 да Кубага қарши курулган интервенция бошланди.

ДАМ ОЛИШ ВА ОТПУСКАЛАР МАВСУМИ

Баҳор келди. Ёз ҳам яқин. Дам олиш, меҳ-нат отпускига чиқиш ва туристик юришлар мавсуми бошланди.

Мамлакатимизнинг жуда бой ва ажойиб истироҳатгоҳлари бор. Ёз келиши билан меҳ-наткашлар дам олиш учун бу жойларга жу-найдилар. Партия ва ҳукуматимизнинг тий-май қилаётган ғамхўрлиги туфайли курортлар, санаторийлар, дам олиш уйлари ҳамда меҳ-монхоналар тобора кўпаймоқда.

Бу йил меҳнаткашларнинг яхши дам олиш-лари учун ишга қилинипти? Биз бир қанча курорт бошқармаларининг раҳбарларига шу савол билан мурожаат қилдик. Улар бундай дейишди.

ДЕНГИЗ СОҲИЛИ БУЙЛАБ 160 КИЛОМЕТР

Сочи-Магаста курортининг бош вараи Д. Жирнов:

Курорт шаҳри бўлган Сочи йилдан йилга чиройли бўлиб боришти, кенгайитти. Бу ерда дам олувчилар ҳам кўпаймоқда. Сочи шаҳри-нинг чегараси денгиз соҳили бўйлаб 160 ки-лометрга қўзилган. Сочи мамлакатимизнинг энг йирик курорт шаҳри бўлиб қолди. Социдад Алдер курорт шаҳарчасининг янги лойиҳаси тасдиқланди. Бу ерда неча ўнлаб кўп қават-ли хашаматли бинолар қўй кўтарилди. Дам олувчиларга хизмат кўрсатишнинг бутун комплексини ўз ичига олган бу биноларнинг қўйилиши денгиз ёқасида ам-яшил боғлар ичига бунёлга келди.

Дам олувчиларга бу йил Хостда янги ван-нация бино топширилди. Лазаревский, Голо-винка ва бошқа жойларда ҳам дўш павильон-лари, қайиқ станциялари ва шу каби йилма-йил қўлайликлари бўлган ажойиб пляжлар ишга тушди.

КАВКАЗ — ШИФОБАХШ ЖОЙ

Пятигорск территориял курорт бошқармаси бошлигининг ўринбосари В. САВЛИН:

Кавказнинг шифобахш минерал суви ку-рортлари 150 йилдан буюн машҳурдир. Пяти-горск, Ессентуки, Железноводскда қишини-ёзини неча минглаб даволанувчи ва дам олувчилар келиб туради. Шу кунларда бу курортларда суви ичмайдиган янги буюлжар жуқозланяп-ти, қилим ҳаволи билан дошлар ичун май-донлар қурилди. Бу йил Ессентукида дам олувчилар биринчи марта наразан ваннаси қа-бул қила бошлайдилар. Пятигорск курортда олимлар ҳавони қондиштириш ишларини олиб борадилар. Шу наразан ванналарини. Ма-нуш қўнқисинда бутун дунёга доғит кетган Швейцариянинг Давосе курортларига қара-ганда қишининг аъсосига яхши таъсир қи-ладиган кинслордон ионарни киши беравир орти-қан. Мануш қўнқисинда аэрозолини яра-тишга қарор қилинди. Бу ерда гипертоник ва бронхаль астма касаллари даволанади.

Г. БАХШИЕВА.
Редактор ўринбосари А. ИСМОИЛОВ.

Генерал Не Вин Ўзбекистон билан танишмоқда

Ўзбекистон меҳнаткаш-лари СССР Министрлар Совети Рависи Н. С. Хрущев-нинг шахсий тақдирига би-ноан рафиқаси билан бирга Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Бирма Иттифо-қи курулган ҳукуларининг бош қўмондон генерал Не Вини самимий ва шодона кут-иб олмоқдалар.

Ўтган якшанба кунини ҳур-матан меҳмон Орқоникендэ районининг «Қизил Ўзбеки-стон» колхозинда бўлди. У қишлоқ ҳўжалик артелида меҳнатни ташкил қилиш принциплари билан, дала ишларини механизациялаш, даромад тақсимоти билан ба-тафсил қизикди. Ориф Бобо-жонов бошчи бригадда меҳмонларга қизитининг қан-дай яхшилиги кўрсатилди.

Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондон: армия генерали И. И. Федо-нинский Бирма Иттифоқи курулган қўшинларининг бош қўмондон шарафига зинабат берди. Дўстона ва самимий муносабатда ўтган бу зинабатда генерал Не Вин ва унинг рафиқаси билан бирга Бир-манинг СССРдаги муваққат ишлар вакили У Сейи Маунг рафиқаси билан бирмалик бош-қа меҳмонлар ҳам бор, эди.

Зинабатда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Рависи-нинг ўринбосари ва тақши-иллар министри С. О. Азиз-ов, армия генерали П. А. Ку-роочкин, Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондо-нининг биринчи ўринбосари генерал-лейтенант Н. Г. Ляшченко, СССР Мудофаа министрилиги тақши алоқалар бўлимининг бошчилиги ге-нерал-майор С. В. Соколов, СССРнинг Бирмадаги элчи-хонаси ҳузуридаги ҳарбий атташе полковник А. А. По-пов ва Совет армиясининг бошқа генераллари ва офи-церлари ҳозир бўдилар.

Зинабат вақтида И. И. Федонинский, генерал Не Вин ва С. О. Азизов табрик муқтарли сўзладилар. Со-вет — Бирма дўстлигининг янада мустақамланиши ва ривожланиши учун қадаҳлар кўтарилди.

Бирмалик меҳмонлар Ўз-бекистонга келганларининг учинчи кунинда Тошкент ту-ризмчилик комбинатининг бо-риб кўрдилар. Генерал Не Вин ва унинг ҳамроҳлари совет ишчилари ва инженер-ларининг ҳаёти ва меҳнат фаолияти билан жуда қизиқ-дилар. Комбинатда бўлганла-ридан эсдалик тариқасида генерал Не Винга ва унинг

ҳамроҳларига шу ерда иш-лаб чиқарилаётган ғаламла-ларнинг намуналари тақдим этилди.

Бирмалик меҳмонлар Тош-кент давлат университетига аниқ вақт бўлди. Генерал Не Вин республикадаги энг йирик бу олий ўқув юр-тининг профессорлари ва ўқитувчилари билан суҳбат-лашиб, олий талакали мута-хасслар таъйирлашнинг со-вет системаси, университетда илмий тадқиқот ишларини ташкил қилишнинг асосий принциплари билан қизикди.

Куннинг охирида генерал Не Вин ва унинг ҳамроҳла-ри Чирчиққа бориб, у ерда электротехника комбинатининг иши билан танишдилар.

(ЎЗАТ).

ТОШКЕНТ БИЗНИНГ АДРЕСНИМIZ

КОММУТАТОР — 26334, 33262. Редакция оулиларининг телефонлари: Партия турмуши — 33469, Поштада — 33469. Санаят ва транспорт — 37864. Совет ҳурулини — 34780. Қишлоқ ҳўжалиги — 27604, Адабиёт ва санаят — 32036. Фан, маънаф ва олий ўқув юртлари — 34524. Махаллий «аборот» — 32347. Омиравий ишлаб ва хатар — 29805. Секретариат — 31226, Эълонлар — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистон Сўх» бирлашган нашриятининг босмахонаси, Р. 00833.

Намр. Б. 90.